

Sygn. akt I C 967/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia SO Ewa Tomczyk

Protokolant sekr. sąd Dorota Roniek

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2014 roku w Piotrkowie Tryb.

na rozprawie

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 105.000,00 zł, zwrotu kosztów opieki w kwocie 7.315,75 zł, odszkodowanie w kwocie 4.891,32 zł, rentę w kwocie 645,70 zł i ustalenie odpowiedzialności

1. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki M. D. następujące kwoty:

a) 105.500,00 (sto pięć tysięcy pięćset) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 r. do dnia zapłaty,

b) 4.560,50 (cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt złotych i 50/100) tytułem zwrotu kosztów opieki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 r. do dnia zapłaty,

c) 1.835,00 (jeden tysiąc osiemset trzydzieści pięć) tytułem odszkodowania złotych wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.460,00 (jeden tysiąc czterysta sześćdziesiąt) złotych od dnia 21 maja 2012 r. do dnia zapłaty i od kwoty 375,00 (trzysta siedemdziesiąt pięć) złotych od dnia 6 lipca 2012 r. do dnia zapłaty,

d) rentę w kwocie po 125,00 (sto dwadzieścia pięć) złotych miesięcznie z tytułu zwiększonych potrzeb poczynając od dnia 1 lipca 2012 r. i na przyszłość płatnej z góry do dnia 10 –go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki M. D. kwotę 9.336,48 zł (dziewięć tysięcy trzysta trzydzieści sześć złotych i 48/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazuje pobrać od powódki M. D. z zasądzonych roszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. kwotę 36,18 zł (trzydzieści sześć złotych i 18/100) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych w zakresie wydatków;

5. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego

w P. Tryb. kwotę 2.025,00 (dwa tysiące dwadzieścia pięć) złote tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa oraz kwotę 325,61 (trzysta dwadzieścia pięć złotych i 61/100) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych w zakresie wydatków.

(...)

Sygn. akt I C 967/12

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym dnia 22 czerwca 2012 roku powódka M. D. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata Z. B. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A z siedzibą w W. następujących kwot:

- 65.000 zł tytułem dalszego zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 roku do dnia zapłaty,

- 7.315,75 zł tytułem kosztów opieki i pomocy wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 roku do dnia zapłaty,

- 4.381,32 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia wraz z ustawowymi odsetkami odpowiednio od kwot:

a) 500 zł od dnia 14 lutego 2012 roku do dnia zapłaty,

b) 950 zł od dnia 21 maja 2012 roku do dnia zapłaty,

c) 2.931,32 zł od dnia następnego po otrzymaniu przez pozwanego odpisu pozwu do dnia zapłaty,

- 510 zł tytułem zwrotu rzeczy zniszczonych w wypadku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2012 roku do dnia zapłaty,

- 645,70 zł miesięcznie tytułem renty na zwiększone potrzeby płatnej do 10 - go dnia każdego miesiąca począwszy od lipca 2012 roku i na przyszłość wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat renty.

Ponadto pozew zawierał żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku z dnia 7 listopada 2011 r. mogące ujawnić się u powódki w przyszłości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 20 lipca 2012 roku pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Uznał, że powództwo jest przedwczesne, bowiem proces leczenia powódki nie został zakończony, co oznacza, że pełna ocena skutków wypadku powódki nie jest możliwa.

W piśmie z dnia 14 kwietnia 2014 roku pełnomocnik powódki rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie od strony pozwanej dodatkowo ponad dochodzoną pierwotnie kwotę z tytułu zadośćuczynienia kwoty 40. 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2012 roku do dnia zapłaty.

W toku postępowania pełnomocnik powódki i pozwany podtrzymywali dotychczas prezentowane stanowiska procesowe w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 7 listopada 2011 roku w miejscowości J. kierujący samochodem marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) K. D. (mąż powódki) nie zachował szczególnej ostrożności wykonując manewr wyprzedzania i doprowadził do czołowego

zderzona z prawidłowo jadącym pojazdem marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...), w wyniku czego oba pojazdy wpadły do rowu. Razem z powódką jechała także jej matka D. B., która zmarła na miejscu wypadku.

(okoliczność niesporna)

Pojazd, którego kierujący wyrządził szkodę był objęty zawartym u strony pozwanej ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej.

(okoliczność bezsporna)

Z miejsca zdarzenia powódka została przewieziona do (...) Sp. z o.o. w T. na Oddział (...) Urazowo - Ortopedycznej. Rozpoznano u niej uraz wielonarządowy głównie głowy, kończyny górnej lewej, kończyny dolnej lewej i klatki piersiowej, wstrząśnienie mózgu, rozległą ranę tłuczoną głowy okolicy czołowej prawej, krwiak okularowy prawego oczodołu, stłuczenie prawego łuku brwiowego, złamanie wielołamowe wyrostka łokciowego lewego, złamanie dwupoziomowego kości podudzia lewego, stłuczenie ściany klatki piersiowej ze złamaniem VII żebra po stronie lewej, ogólne potłuczenia.

W dniu 10 listopada 2011 roku powódka została poddana zabiegowi krwawej repozycji odłamów kości piszczelowej podudzia lewego ze stabilizacją śródspikową gwoździem, krwawej repozycji wyrostka łokciowego.

Powódka opuściła szpital w dniu 25 listopada 2011 r. z zaleceniem kontynuacji leczenia w poradni ortopedyczno-urazowej, kontroli w poradni neurologicznej.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 27 i 29)

Od 19 grudnia 2011 roku do czerwca 2012 r. M. D. leczyła się w (...) w T..

(dowód: historia choroby – k. 145-155)

W okresie od 31 stycznia do 6 marca 2012 r. powódka była usprawniana na Oddziale (...) Sp. z o.o. w T. M..

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 28)

Nadto powódka z powodu następstw wypadku leczyła się w Poradni Neurologicznej. Skarżyła się na bóle kręgosłupa lędźwiowo – krzyżowego z promieniowaniem do prawej kończyny dolnej oraz bóle odcinak szyjnego z drętwieniem palców I –III prawej ręki, zaburzenia snu, obniżenie nastroju. Była leczona z rozpoznaniem pourazowego zespołu bólowego kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego, pourazowych bólów głowy, zespołu lękowo - depresyjnego. W kolejnych rozpoznaniach odnotowano również nadciśnienie tętnicze i zespół niespokojnych nóg jako schorzenia związane z przebyłym wypadkiem komunikacyjnym.

(dowód: historia choroby – k. 30-32, 82-87, 133-144)

W dniu 26 czerwca 2012 r. z powodu szumów usznych powódka udała się do Poradni Laryngologicznej, gdzie stwierdzono u niej niewielki niedosłuch. Ponownie u laryngologa powódka była w dniu 12 września 2012 r., zgłaszając szumy w uszach, podawała, że dobrze słyszy.

(dowód: historia choroby – k. 370)

W okresie od 3 do 24 lipca 2012 r. powódka przebywała w sanatorium w J..

(dowód: karta informacyjne leczenia sanatoryjnego – k. 72)

W okresie od 28 listopada do 20 grudnia 2012 r. powódka leczyła się na Oddziale (...) Diennej Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Centrum (...) w T. M..

(dowód: karta informacyjna – k. 117)

W dniu 11 grudnia 2012 r. powódka przebywała w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym w (...) Centrum (...) z rozpoznaniem zaburzeń stresowych pourazowych i zaburzeń dysocjacyjnych. Wykonano u niej płukanie żołądka z uwagi na zażycie 5 tabletek E., które powódka zażyła z uwagi na silnie odczuwany brak matki, która poniosła śmierć w wyniku wypadku.

(dowód: karta pacjenta – k. 129, 157)

W dniach od 10 do 15 marca 2013 r. powódka przebywała w na Oddziale O. – Urazowym (...) Centrum (...), gdzie została poddana zabiegowi usunięcia metalu zespalającego.

(dowód: karta informacyjna – k. 176)

We wrześniu 2013 r. został zdiagnozowany u powódki w badaniu przewodnictwa w nerwach zespół cieśni kanału nadgarstka prawego o znacznym nasileniu.

(dowód: wynik badania przewodnictwa – k. 205)

Zespół cieśni nadgarstka jest schodzeniem samoistnym, nie mającym związku z wypadkiem z dnia 7.11.2011 r.

(dowód: opinia uzupełniająca neurologa - k. 215)

Kolejny raz powódka przebywała w szpitalu w dniach od 13 do 15 lutego 2014 r. na Oddziale Neurochirurgicznym Szpitala Wojewódzkiego w B., gdzie rozpoznano u niej neuropatię nerwu pośrodkowego prawego na poziomie nadgarstka.

(dowód: karta informacyjna – k. 317)

W dniach 10 – 28 marca 2014 r. powódka była usprawniana w Oddziale (...) Diennej (...) w T.z zaleceniem dalszego leczenia w POZ, Poradni Neurologicznej i Rehabilitacyjnej.

(dowód: karta informacyjna – k. 318)

(...) do Spraw Orzekania o niepełnosprawności orzeczeniem z dnia 19 września 2013 r. zaliczył powódkę do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na okres do dnia 18 września 2015 r.

(dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – k. 319)

W wypadku komunikacyjnym z dnia 07.11.2011 r. powódka doznała urazu wielonarządowego łownie kończyn dolnej lewej, kończyny górnej lewej, klatki piersiowej i głowy, złamania wieloodłamowego wyrostka łokciowego lewego i złamania dwupoziomowego kości podudzia lewego, urazu czaszkowo-mózgowego ze wstrząśnieniem mózgu, rozległej rany tłuczonej czoła po stronie prawej z krwiakiem okularowym i stłuczeniem łuku brwiowego prawego, stłuczenia klatki piersiowej ze złamaniem V-VII żebra po stronie lewej oraz stłuczenia mięśni pośladkowych, urazu odcinka szyjnego i lędźwiowego kręgosłupa, złamania kości łonowej i kulszowej po stronie prawej.

Cierpienia fizyczne znacznego stopnia powódki były spowodowane przede wszystkim wieloodłamowym złamaniem dwupoziomowym kości podudzia lewego kończyny dolnej lewej z przemieszczeniem oraz złamaniem kości wyrostka łokciowego lewego i miednicy okolicy kulszowej i łonowej o stronie prawej, co spowodowało ciężki charakter obrażeń i czyniło powódkę osobą bezradną i niezdolną do samodzielnej egzystencji przez wiele miesięcy. Duży stopień niepełnosprawności ze wskazaniem na układ narządu ruchu utrzymywał się od urazu przez okres 6 miesięcy (do 19 marca 2012 r.). Radiologicznie zrost kości goleni był słabo zaznaczony bez żadnej przebudowy. Po tym okresie w

miarę stabilizacji narządu ruchu i postępu zrostu i poprawy wydolności dynamicznej stopień cierpień powódki stał się mniejszy, obecnie kształtuje się na poziomie lekkim.

Przez okres około pół roku od urazu z powodu złamania i dużego naruszenia sprawności w przebiegu wielonarządowego urazu z licznymi złamaniami kończyny dolnej lewej, górnej lewej i miednicy powódka była osobą początkowo leżącą-siedzącą (przez okres ok. 2 miesięcy, w tym okresie powódka była skazana na leżenie w łóżku i pomoc osób trzecich w samodzielnej egzystencji). W okresie pierwszych 2 miesięcy tj. od wypisu ze szpitala z dniem 25 listopada 2011 r. do 31 stycznia 2012 r. powódka wymagała opieki i pomocy osób trzecich we wszystkich czynnościach przez czas ok. 6 godzin na dobę. Przez kolejne 2 miesiące powódka przebywała na oddziale rehabilitacji. Po wypisie ze szpitala z dniem 06 marca 2012 r. do i maja 2012 r. wymagała czasowej opieki w wymiarze około 2 godzin dziennie. W tym czasie powódka poruszała się przy pomocy kul z markowanym obciążeniem KDL. Przez kolejny okres do października 2012 r. powódka potrzebowała pomocy w wymiarze 1 godziny na dobę.

Z ortopedycznego punktu widzenia powódka w wyniku wypadku doznała łącznego trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 35, w tym:

- 15 % wg pozycji 119 lit. b – za złamanie wyrostka łokciowego z przykurczem wielopłaszczyznowym,
- 15 % wg pozycji 158 lit. a – za złamanie dwupoziomowe wieloodłamowe kości podudzia lewego z wydłużeniem,
- 5 % wg pozycji 96 lit. a – w związku ze złamaniem kości łonowej i kulszowej po stronie prawej.

Złamanie miednicy było stabilne, bez istotnego zniekształcenia miednicy i upośledzenia funkcji stawów biodrowych oraz zmian w narządach miednicy mniejszej i bez powikłań ze strony narządu rodowego i moczowego.

Rokowania na przyszłość powódki z ortopedycznego punktu widzenia są obiecujące w przedmiocie odzyskania zdolności do pracy dzięki uzyskaniu zrostu kości podudzia i wyrostka łokciowego lewego oraz miednicy. Jednak rokowania co do pełnego powrotu do stanu zdrowia sprzed wypadku, to jest pełnej sprawności nie są w pełni możliwe z powodu utrwalonego wygojenia długości podudzia lewego, zespołu bólowego kręgosłupa odcinka L/S w przebiegu wydłużenia KDL, dysfunkcji łokcia lewego z ubytkami ruchowymi w zakresie zgięcia, wyprostu i rotacji, głównie odwrócenia oraz ewentualnych przyspieszonych zmian zwyrodnieniowych łokcia lewego po przebytych złamaniu, która to okoliczność została uwzględniona przy ustaleniu uszczerbku wg górnych widełek z pozycji 119 lit. b. Powódka chodzi obecnie bez kul i bez niepokojących objawów świadczących o zaburzeniu zrostu kości podudzia lewego i to uzasadnia pozytywne rokowania.

Skutki urazów w przyszłości mogą powodować ograniczenie umiarkowanego stopnia w funkcjonowaniu codziennym i nieznaczne w samoobsłudze.

Dotychczasowe leczenie farmakologiczne tj. przeciwzakrzepowe, przeciwbrzękowe, przeciwbólowe, osłonowe było uzasadnione. Powódka nie potrzebuje i nie potrzebowała specjalnej diety. Powódka wymaga systematycznego leczenia ortopedycznego – rehabilitacyjnego, proces leczenia nie został zakończony.

(dowód: opinia biegłego ortopedy – k. 101 – 106, opinia uzupełniająca – k. 237)

Uraz kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego nałożył się u powódki na istniejące wcześniej zmiany zwyrodnieniowe – dyskopatyczne kręgosłupa (w postaci zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa szyjnego z dyskopatią C6/C7, skoliozą odcinka lędźwiowego, zmian zwyrodnieniowych i dyskopatii na poziomie L4/L5 i L5/S1) i spowodował powstanie zespołu bólowego kręgosłupowo – korzeniowego w tych odcinkach kręgosłupa.

Uraz głowy ze wstrząśnieniem mózgu i rozległą raną tłuczoną okolicy czołowej prawej spowodował cierpienia fizyczne umiarkowanego stopnia przez okres 2-3 tygodni, malejące w miarę upływu czasu. Późniejsze, pourazowe bóle głowy oraz dolegliwości bólowe kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo - krzyżowego powodowały przez wiele miesięcy cierpienia umiarkowanego stopnia. Dolegliwości takie utrzymują się do chwili obecnej.

Dolegliwości bólowe jakie odczuwała i odczuwa nadal powódka są tylko częściowo spowodowane przebyłym urazem (stłuczeniem), a częściowo zaś są spowodowane uaktywnieniem się choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa (schorzeniami samoistnymi).

Zatem stwierdzony u powódki uszczerbek na zdrowiu w postaci zespołu bólowego kręgosłupowo – korzeniowego był zarówno następstwem przebytego urazu jak i schorzenia samoistnego. Dlatego stwierdzony uszczerbek na zdrowiu został pomniejszony o tę część, która spowodowana została samoistnymi zmianami zwyrodnieniowymi.

Przebyty przez powódkę uraz głowy oraz uraz kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego spowodował, w zakresie neurologii, długotrwały uszczerbek na zdrowiu powódki w wysokości:

- pourazowe bóle i zawroty głowy, zespół stresu pourazowego - 7% z pkt 10 a (zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń OUN. a utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo - mózgowym 5-10%)
- pourazowy zespół bólowy kręgosłupowo - korzeniowy z odcinka szyjnego - 7% minus 3% (z powodu wcześniej istniejących zmian zwyrodnieniowo - dyskopatycznych) = 4% z pkt 94 a (urazowe zespoły korzonkowe - bólowe, ruchowe, czuciowe i mieszane, w zależności od stopnia, a/ szyjne 5-20%)
- pourazowy zespół bólowy kręgosłupowo - korzeniowy z odcinka lędźwiowo – krzyżowego 7% minus 3% (z powodu wcześniej istniejących zmian zwyrodnieniowo - dyskopatycznych) = 4% z pkt 94 a (urazowe zespoły korzonkowe - bólowe, ruchowe, czuciowe i mieszane, w zależności od stopnia, c/ lędźwiowo - krzyżowe 5-25%)

Łączny uszczerbek na zdrowiu w zakresie neurologii wynosi 15%.

Po przebyłym wypadku powódka wymagała obserwacji lekarskiej i opieki pielęgniarskiej przez okres do 2 tygodni. W późniejszym okresie z przyczyn neurologicznych powódka nie wymagała pomocy i opieki osób trzecich. Następstwa przebytego wypadku z zakresu neurologii nie mają charakteru postępującego, nie należy się spodziewać, by powódka wymagała pomocy osób trzecich w czynnościach codziennych.

Pourazowe bóle głowy, pourazowy zespół bólowy kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo - krzyżowego oraz zaburzenia depresyjne - wymagały leczenia farmakologicznego. Po przebyłym wypadku powódka zażywała:

- niesterydowe leki przeciwzapalne i p-bólowe (I., D. retard, K., Z., I., Mig, - leki stosowane zamiennie , okresowo) - średni koszt miesięczny 15,00zł
- preparaty witaminowe (R. B., M. N., N. - stosowane okresowo, zamiennie) – średni koszt miesięczny 25,00zł
- leki redukujące zawroty głowy (P., B., V. - stosowane przewlekłe, zamiennie) – średni koszt miesięczny 50,00zł
- leki rozszerzające naczynia mózgowe (C., C. -stosowane okresowo, zamiennie) - średni koszt miesięczny 45,00zł
- preparaty uspakajające (E. 20 tabl. 8,00zł - stosowany okresowo, doraźnie)
- leki przeciwdepresyjne (F. - stosowana przewlekłe) - średni koszt miesięczny 10,00zł
- lekki nasenne (S. 20 tabl. 25,00zł - stosowany okresowo, doraźnie)

Ze względu na okresowe lub też doraźne stosowanie leków trudno jest wyliczyć rzeczywisty miesięczny koszt leczenia powódki. Średnio wahał się on w granicach od 70,00 - do 180,00 zł, a powódka nadal leczy się pod kątem neurologicznym.

Pourazowe bóle głowy mogą utrzymywać się różnie długo - nie można przewidzieć terminu zakończenia leczenia neurologicznego. Uznać należy jednak, że będzie ono miało charakter przewlekły.

Przebyty uraz kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo - krzyżowego, który nałożył się na istniejące już wcześniej samoistne zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne, może spowodować szybszy rozwój tych zmian. W następstwie czego powódka będzie odczuwać, okresowo nasilające się dolegliwości bólowe kręgosłupa. W zakresie neurologii, nie należy spodziewać się innych następstw przebitego wypadku.

Utrzymujące się dolegliwości bólowe kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo - krzyżowego są wskazaniem do wdrożenia systematycznego leczenia usprawniającego w postaci zabiegów fizykoterapeutycznych, systematycznych ćwiczeń wykonywanych warunkach domowych, po wcześniejszym instruktażu. Zabiegi fizykoterapii mogą być wykonywane w warunkach ambulatoryjnych w miejscu zamieszkania (w ramach świadczeń z NFZ zabiegi dostępne w wystarczającym wymiarze) oraz w warunkach sanatoryjnych (świadczenie z NFZ dostępne mniej więcej co 2 lata).

Pourazowe bóle i zawroty głowy oraz pourazowy zespół bólowy kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego powodował ograniczenie aktywności życiowej powódki poprzez m.in. ograniczenie możliwości wykonywania cięższych prac w domu, uczestniczenia w życiu towarzyskim, korzystania z rozrywek itp. Dolegliwości te nie powodowały jednak znacznych utrudnień w jej życiu codziennym.

Fotel masujący poprzez delikatny masaż mięśni przykręgosłupowych obniża ich napięcie, a przez to zmniejsza dolegliwości bólowe kręgosłupa występujące w przebiegu zmian zwyrodnieniowo – dyskopatycznych samoistnych, jak i w przewlekłych zespołach bólowych pourazowych. Korzystanie z tego urządzenia może zmniejszyć odczuwane dolegliwości bólowe.

(dowód: opinia biegłego z zakresu neurologii B. S. k- 159-161, opinia uzupełniająca k- 240-241)

U powódki występują widoczne następstwa doznanych w wyniku wypadku obrażeń w postaci blizn głowy, łokcia lewego i kolana lewego.

Blizna na głowie w okolicy czołowo-skroniowej prawej ma długość 15 cm, łukowaty przebieg, wypukłością jest skierowana w stronę skroniową prawą, ma zabarwienie skóry. Blizna jest bolesna uciskowo, nie powoduje zniekształcenia tkanek otaczających oraz nie powoduje upośledzenia funkcji mięśni mimicznych twarzy i szpary powiekowej.

Blizna łokcia lewego jest linijna, pionowa, szeroka na 3 mm, długa na 8 cm w poziomie skóry otaczającej, w 2/3 długości żywoczerowana, w pozostałej 1/3 długości o zabarwieniu sinoczerwonym, bolesna uciskowo, nie powodująca zniekształcenia tkanek otaczających oraz nie upośledzająca funkcji lewego stawu łokciowego.

Blizna na przedniej powierzchni rzepki lewej jest linijna, pionowa, szeroka na 2 mm, długa na 5 cm, w poziomie skóry otaczającej, sino- czerwona, bolesna uciskowo, nie powodująca zniekształcenia tkanek otaczających oraz nie upośledzająca funkcji lewego stawu kolanowego.

W związku z istnieniem blizny powłok twarzy powódka doznała 8 – io procentowego trwałego uszczerbku na zdrowiu z pozycji 19 lit.a tabeli uszczerbku. Z uszkodzeniem powłok w okolicy łokcia lewego i kolana lewego nie wiąże się stały uszczerbek na zdrowiu, a stosowanie do nich w drodze analogii poz. 19 lit. a jest niezasadne .

Blizny jako pozostające w eksponowanych szczególnie w okresie letnich miejscach, u kobiety należy określić jako szpecące.

Następstwa blizn można zminimalizować używając metod stosowanych w chirurgii plastycznej – wybór metody jest uzależniony od decyzji poszkodowanego i lekarza leczącego i ma zazwyczaj charakter wieloetapowy. Korekta blizn może być refundowana z budżetu NFZ. Blizny mogą być usuwane poprzez wycięcie istniejących blizn, dermabrazję mechaniczną lub laseroterapię. Każda z wymienionych metod ma charakter inwazyjny, to jest związana z naruszeniem ciągłości powłok, wytworzeniem rany i skutkuje uruchomieniem fizjologicznych mechanizmów naprawczych, to jest procesu gojenia z następowym wytworzeniem blizny.

(dowód: opinia biegłego chirurga plastycznego J. J. – k. 185-187, opinia uzupełniająca – k. 197-200)

U powódki w następstwie wypadku komunikacyjnego doszło do reakcji depresyjno-lękowej o znacznym nasileniu spowodowanej mnogością własnych obrażeń jak również poczuciem winy za śmierć matki oraz poczuciem jej straty. To wszystko spowodowało długotrwałe obniżenie nastroju, napędu, poczucie winy, poczucie krzywdy, niepełnosprawności, dolegliwości bólowe, zamartwianie się, niepokój, drażliwość, zaburzenia snu, zmęczenie, zaburzenia koncentracji, uwagi, niezdolność do pełnienia ról i obowiązków domowych rodzinnych. Czas trwania tych ostrych i nasilonych zaburzeń trwał około 6 miesięcy z ewolucją do poziomu łagodnego a obecnie nawet nie osiągając tego poziomu.

U powódki nie wystąpił zespół stresu pourazowego, miała miejsce długotrwała reakcja depresyjno-lekowa (nerwicowa) pourazowa w następstwie wypadku, której obecnie nasilenie jest nieznaczne. Wiąże się to z uszczerbkiem na zdrowiu w wysokości 10 % z pozycji 10 a – skargi subiektywne związane z urazem głowy lub ciężkim uszkodzeniem innych części ciała w zależności od stopnia zaburzeń – nawracające bóle i zawroty głowy męczliwość nadpobudliwość osłabienie pamięci, zaburzenia nastroju trudności w skupieniu uwagi, bezsenność.

Uszczerbek ten jest długotrwały. Nie jest uszczerbkiem trwałym. Zaburzenia w bardzo dużej mierze ustąpiły pozostawiając niewielkie zaburzenia poniżej progu łagodnej depresji.

Powódka doznała cierpień w aspekcie szkód somatycznych i psychicznych. Te powody ograniczyły aktywność zawodową i funkcjonalną. Nasilenie cierpień psychicznych było znaczne przez około 6 miesięcy. Obecnie są one na pograniczu cierpień łagodnych. Z punktu widzenia psychiatrycznego powódka odzyskała zdolność do pracy po upływie około 6 miesięcy od wypadku.

Widoki na przyszłość z psychiatrycznego punktu widzenia są poprawne. Jest duże prawdopodobieństwo poprawienia się sprawności ruchowej, znaczne zmniejszenie się dolegliwości bólowych, a w ślad za tym poprawa sprawności psychicznej, poprawa nastroju i stabilizacja emocji. Incydent zażycia przez powódkę leków w dniu 11 grudnia 2012 r. był epizodem bez większego wpływu na funkcjonowanie powódki.

(dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii J. B. k- 268- 270)

W wyniku urazu w czasie wypadku doszło u powódki do urazu twarzoczaszki, w tym do złamania korony zęba 43. Z powodu utraty tego zęba powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 1 % . Leczenie stomatologiczne powódki zostało zakończone. Koszt uzupełnienia braku zęba mostem wynosi od 1.500 zł do 2.500 zł.

(dowód: opinia biegłego chirurga szczękowego – k. 284-284)

Powódka usunęła koronę zęba w prywatnym gabinecie stomatologicznym, za co zapłaciła 100 zł.

(dowód: rachunek – k. 33)

W wypadku doszło do uszkodzenia okularów powódki. Na zakup nowych okularów powódka wydała 510 zł.

(dowód: faktura VAT nr (...) – k. 43)

W dniu 3 kwietnia 2012 r. M. D. kupiła fotel z masażem za kwotę 950 zł.

(dowód: faktura VAT – k. 35)

Powódka kupiła kule oraz aparaty KD za łączną kwotę 275 zł.

(dowód: paragony – k. 36)

Powódka M. D. pismem z dnia 4 stycznia 2012 roku, które wpłynęło do strony pozwanej w dniu 10 stycznia 2012 r. zgłosiła szkodę i wezwała stronę pozwaną do zapłaty kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia, kwoty 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów opieki i pomocy oraz kwoty 500 zł tytułem kosztów leczenia.

W dniu 14 lutego 2012 roku pozwany przyznał powódce kwotę 47 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 1 303,50 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia.

Pismem z dnia 2 maja 2012 roku powódka wniosła dodatkowo o zwrot między innymi kosztów rzeczy zniszczonych w wypadku w kwocie 2 050 zł oraz zwrot kosztu zakupu fotela z masażem w kwocie 950 zł. Przedłożyła stronie pozwanej faktury na zakup leków na łączną kwotę 575,88 zł. Strona pozwana uznała zasadność wydatków na leki do kwoty 517,81 zł, nie wypłacając zwrotu wydatków na zakup leków związanych z leczeniem przeziębienia –F., S., G., C..

Decyzją z dnia 20 czerwca 2012 roku pozwany Zakład (...) przyznał powódce kwotę 535,38 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia i kwotę 200 zł z tytułu kosztów zniszczonych lub uszkodzonych rzeczy osobistych.

Ostatecznie pismem z dnia 6 czerwca 2012 roku pozwany odmówił wypłaty kwot żądanych przez powódkę.

(dowód: zgłoszenie szkody k- 11- 13, decyzja z dnia 14 lutego 2012 roku k- 14, faktury – k. 37-52, decyzja z dnia 20 czerwca 2012 roku k- 15, zestawienie kwot otrzymanych od ubezpieczyciela k- 71, sprecyzowanie roszczeń i pismo pozwanego z dnia 6 czerwca 2012 roku –w aktach szkody)

Po wypadku w celu opieki nad powódką zamieszkał jej córka E. M.. Ponieważ mąż powódki także odniósł w wyniku wypadku obrażenia ciała, córka zawoziła powódkę do lekarza.

Przed wypadkiem powódka nie chorowała.

(dowód: zeznania świadka E. M. – k. 95 odwrót)

Powódka ma 53 lata, jest zatrudniona jako starszy sekretarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie M., zarabia 2 350 zł miesięcznie. Jej mąż osiąga dochód w kwocie 1 300 zł miesięcznie. Mieszkają wspólnie we własnym domu jednorodzinnym, nie mają nikogo na utrzymaniu. Powódka jest na tyle sprawna, że sama sobie radzi. Uważa, że dla lepszego funkcjonowania potrzebna jej jest rozmowa z inną osobą.

(dowód: zeznania powódki – k. 417 adnotacje 00:12:57, 00:15:25, 00:15:58)

Odpis pozwu został doręczony stronie pozwanej w dniu 5 lipca 2012 r.

(potwierdzenie odbioru – k. 65)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Okoliczności samego wypadku, rodzaj doznanych przez powódkę obrażeń ciała i zaistnienie przesłanek odpowiedzialności deliktowej sprawcy wypadku (wynikające z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c.) za skutki tego zdarzenia nie budziły wątpliwości i nie były przedmiotem sporu między stronami.

Poza sporem było także, że pojazd, którego kierujący wyrządził szkodę był objęty zawartym u strony pozwanej ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, a co za tym idzie, że pozwany ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie doznanej przez powódkę na podstawie art. 822 k.c. oraz art. 34. ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., Nr 392).

Przyznanie **zadośćuczynienia** pieniężnego za doznaną krzywdę – w myśl art. 445 §1 k.c. - zależy od uznania Sądu a zadośćuczynienie powinno być odpowiednie.

Ma ono rekompensować krzywdę ujmowaną jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi i ich długotrwałość). Zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie tych cierpień, ma charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego, a jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia.

Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają żadnych kryteriów, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. Sąd winien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności konkretnej sprawy mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, prognozę na przyszłość, wiek poszkodowanego. W konkretnych sytuacjach musi to prowadzić do uogólnień wyrażających zakres doznanej przez poszkodowanego uszczerbku niemajątkowego.

Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego, który twierdził, iż wypłacona już na rzecz powódki kwota 47.000 zł jest adekwatna do doznanej przez powódkę krzywdy, a żądanie dalszej kwoty z tego tytułu jest zbyt wygórowane. Rozmiar krzywdy i cierpień, jakich doznała powódka wskutek wypadku zasługuje na zadośćuczynienie wyższe niż wypłacone dotychczas przez pozwanego. Należy zwrócić uwagę, iż sam wypadek, w którym poszkodowany doznaje urazu nie ze swej winy, jest zdarzeniem niosącym poczucie pokrzywdzenia i przeżyciem negatywnym, których całokształt składa się na pojęcie niematerialnej krzywdy kompensowanej zadośćuczynieniem.

Nie budziło wątpliwości, że zaistniałe zdarzenie było źródłem cierpień fizycznych powódki. Sąd wziął pod uwagę charakter uszkodzeń ciała oraz ich skutki. Powódka doznała urazu wielonarządowego głównie głowy, kończyny dolnej i kończyny górnej, wstrząśnienia mózgu, rozległej rany tłuczonej głowy okolicy czołowej, stłuczenia ściany klatki piersiowej ze złamaniem żeber. Wypadek spowodował znaczne dolegliwości bólowe spowodowane wieloodłamowym złamaniem dwupoziomowym kości podudzia lewego oraz złamaniem kości wyrostka łokciowego lewego i miednicy okolicy kulszowej i łonowej. Powyższe obrażenia miały ciężki charakter i uczyniły z powódki osobą bezradną i niezdolną do samodzielnej egzystencji przez wiele miesięcy. Po okresie w miarę stabilizacji i postępu zrostu stopień cierpień zmniejszył się, a obecnie jest na poziomie lekkim. Także następstwa neurologiczne wypadku związane z urazem głowy ze wstrząśnieniem mózgu i rozległą raną tłuczoną okolicy czołowej prawej spowodowały cierpienia fizyczne o umiarkowanym nasileniu przez 2-3 tygodnie, malejące w miarę upływu czasu. Pourazowe bóle głowy i dolegliwości bólowe kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego – krzyżowego powodowały przez wiele miesięcy cierpienia umiarkowanego stopnia i dolegliwości te utrzymują się do chwili obecnej, co z pewnością stanowi ograniczenie możliwości życiowych powódki.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd uwzględnił, że powódka doznała 62 procentowego uszczerbku na zdrowiu. Ustalając łączną wysokość uszczerbku na zdrowiu Sąd Okręgowy uwzględnił, że uszczerbek z pozycji 10 lit. a) tabeli uszczerbku został ustalony zarówno przez biegłego neurologa jak i biegłego psychiatrę, co oznacza, że uszczerbków tych nie można zsumować. W zakresie następstw psychicznych zdarzenia Sąd przyjął uszczerbek w wysokości ustalonej przez biegłego psychiatrę, bowiem ocena psychicznych następstw wypadku związanych z zaburzeniami adaptacyjnymi będących następstwem urazów i wypadków w większej mierze pozostaje domeną psychiatrii niż neurologii. Nie zachodziła zarzucana przez pełnomocnika powódki sprzeczność między opiniami obu biegłych. Zarówno biegły neurolog jak i psychiatra uznali, że powódka doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a ustalenie przez nich różnych wysokości uszczerbku na zdrowiu pnie dyskwalifikuje opinii jeśli się uwzględni, że załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad orzekania o trwałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (tekst jednolity - Dz.U. z 2013 r., poz. 954) w pozycji 10 lit. a) przewiduje uszczerbek na zdrowiu od 5 do 10 %. Opinia biegłego neurologa była jasna i pełna. Biegła ustosunkowała się w formie opinii uzupełniającej do pytań i wątpliwości pełnomocnika powódki. Nie wymagała także dalszego wyjaśnienia kwestia, w jaki sposób uraz przyczynił się do uaktywnienia neurologicznych schorzeń samoistnych powódki. Ustalenia biegłego neurolog w tym zakresie są jasne i logiczne – uraz kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego nałożył się u powódki na istniejące wcześniej zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne

kregosłupa, i wobec wcześniejszych istniejących zmian biegła pomniejszyła wysokość neurologicznego uszczerbku na zdrowiu.

Wskazać należy, że opinia biegłego podlega ocenie według kryteriów: poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, sposobu motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej. Stosując wyżej wskazane kryteria opinię biegłego neurologa należy uznać za miarodajny dowód jako fachową i logiczną.

Skutki wypadku dla zdrowia powódki zostały ustalone na podstawie opinii biegłych: ortopedy, neurologa, psychiatry, chirurga szczękowego i chirurga plastycznego, którzy sporządzili opinie po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną dotyczącą powódki oraz po jej osobistym badaniu. Sąd podzielił wszystkie wydane w sprawie opinie, jako że zostały sporządzone zgodnie z zasadami sztuki lekarskiej oraz przez specjalistów o niekwestionowanym poziomie wiedzy.

Chybione były zarzuty pełnomocnika powódki co do zaniechania ustalenia uszczerbku na zdrowiu za blizny występujące w okolicy łokcia lewego i kolana lewego powódki. Prawidłowe jest ustalenie biegłego chirurga plastyka, że rozporządzenie nie przewiduje uszczerbku na zdrowiu za blizny występujące w okolicy łokcia ani kolana. Z lektury omawianego rozporządzenia wynika, że jedynie blizny twarzy (poz. 19), blizny powłok klatki piersiowej ograniczające ruchomość klatki piersiowej (poz. 56), blizny w obrębie kciuka (poz. 136), blizny w obrębie palca wskazującego oraz II kości śródreżca powodujące ograniczenia (poz. 138), blizny w obrębie palców III, IV i V powodujące ograniczenia (poz. 141), zmiany bliznowate w obrębie stopy (poz. 169) powodują uszczerbek na zdrowiu.

Czym innym jest natomiast kwestia oceny przez biegłego zastosowania analogii przewidzianej przez § 8 ust. 3 rozporządzenia. Przepis ten stanowi, że jeżeli w ocenie procentowej brak jest odpowiedniej pozycji dla danego przypadku, lekarz orzecznik ocenia ten przypadek według pozycji najbardziej zbliżonej. Przepis ten nie może być rozumiany w ten sposób, że w razie braku przewidzenia przez rozporządzenia uszczerbku na zdrowiu w związku z blizną danej okolicy ciała, należy zawsze ustalić wystąpienie uszczerbku na zdrowiu. Skoro rozporządzenie przewiduje uszczerbek za występowanie blizn jedynie w zakresie narządów wskazanych wyżej, to oznacza, że za blizny występujące w innych okolicach ciała nie powodują uszczerbku na zdrowiu. Inna interpretacja powyższych przepisów oznaczałaby pozostawienie lekarzom orzecznikom daleko idącej swobody, co nie było intencją ustawodawcy.

Nie został uwzględniony wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego laryngologa jako spóźniony. Wniosek ten pełnomocnik powódki zgłosił na rozprawie w dniu 4 września 2014 r. Zważywszy, że powódka u laryngologa leczyla się w 2012 r. (wizyta w dniu 26 czerwca i 12 września), a pełnomocnik powódki nie wniósł o przeprowadzenie tego dowodu ani w pozwie, ani w kolejnych pismach procesowych, powyższy wniosek dowodowy musiał zostać uznany za spóźniony, bowiem jego przeprowadzenie spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy (art. 207 § 6 k.p.c.).

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia uwzględniono, iż powódka w związku z wypadkiem była pięciokrotnie hospitalizowana, w tym czterokrotnie w celu usprawnienia, leczenie było uciążliwe i długotrwałe. Poza tym należy pamiętać, że powódka wymaga okresowych wizyt u neurologa oraz okresowo rehabilitacji. Jest to zatem istotne utrudnienie dla powódki, pogłębiające jej dyskomfort fizyczny i psychiczny.

Sąd uwzględnił również związane z chorobą cierpienia psychiczne powódki, tj. ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi oraz następstwami rozstroju zdrowia w postaci wyłączenia z normalnego życia, w tym aktywności zawodowej, dyskomfort spowodowany koniecznością korzystania z pomocy rodziny w codziennych czynnościach.

Biorąc pod uwagę opisane wyżej okoliczności stosowną dla powódki kwotą tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, przy uwzględnieniu już wypłaconej jej kwoty 47.000 zł jest dochodzona pozwem suma 105.500 zł. Kwota ta jest adekwatna do wskazanych cierpień towarzyszących powódce w związku z wypadkiem, ich rozmiaru, a przy tym umiarkowana, utrzymana w rozsądnych granicach i odpowiada aktualnym warunkom, zwłaszcza jeśli chodzi o zadośćuczynienia zasądzane w podobnych sprawach.

W przypadku szkody polegającej na uszkodzeniu ciała lub wywołania rozstroju zdrowia szczegółowe uregulowanie w zakresie przesłanek odpowiedzialności sprawcy z tytułu **odszkodowania** zawierają przepisy art. 444 oraz 361 § 2 k.c.

Jeśli chodzi o wysokość odszkodowania, to w świetle art. 444 § 1 k.c. obejmuje ono wszystkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeśli są konieczne i celowe.

Powódka dochodziła z tego tytułu zwrotu kosztów opieki, zwrotu kosztów leczenia oraz zwrotu zniszczonych okularów.

Roszczenie o zwrot koszty opieki za okres miniony, to jest sprzed daty wytoczenia powództwa może opierać się, w zależności od okoliczności faktycznych, na dwóch różnych podstawach prawnych, to jest podstawie z art. 444 § 1 lub z art. 444 § 2 k.c.

Podstawa z art. 444 § 1 k.c. (jako wszelkie koszty leczenia) będzie aktualna w sytuacji, gdy zostanie udowodnione, że zostały poczynione wydatki na opiekę – powierzono opiekę osobie trzeciej lub doszło do utraty korzyści ze strony członków rodziny sprawujących opiekę, związanych z koniecznością zaprzestania lub ograniczenia pracy zawodowej dla lepszego zapewnienia opieki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 474/06, Lex nr 274155), czy zostanie wykazany szczególnie trud, duży wysiłek i rezygnacja z urlopu wypoczynkowego celem sprawowania opieki, a więc znacznie większy wysiłek najbliższych nie mieszczący się w normalnie przyjętej z punktu widzenia zasad współżycia społecznego opiece i pomocy, jaką winna świadczyć najbliższa rodzona bez utraty wymiernych korzyści i tym bardziej bez straty.

Natomiast jeśli zostanie wykazana konieczność opieki oraz faktyczne jej wykonywanie (jak to ma miejsce w rozpoznawanej sprawie) to należy się za okres sprawowania opieki renta z tytułu zwiększonych potrzeb oparta na art. 444 § 2 k.c. Przyznanie renty nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany efektywnie wydał odpowiednie kwoty na koszty opieki. Okoliczność, że domownicy sprawowali opiekę nad poszkodowanym nie pozbawia go prawa żądanie zwiększonej z tego tytułu renty (por. Komentarz do Kodeksu cywilnego, Księga trzecia, Zobowiązania, tom 1, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1996, str. 362).

Podstawą ustalenia zakresu opieki nad powódką była opinia biegłego ortopedy, z której wynikało, że powódka przez okres od chwili opuszczenia szpitala w dniu 25.11.2011 r. do 31.01.2012 r. wymagała opieki w wymiarze 6 godzin (68 dni x 6 godzin = 408 godzin), od opuszczenia szpitala po rehabilitacji, tj. od 6.03.2012 r. do 31 maja 2012 r. w wymiarze 2 godzin na dobę (86 godzin x 2 godziny = 172 godzin), a od 1 czerwca do 31 października 2012 r. w wymiarze 1 godziny (153 godzin). Wskazać należy, że powyższe ustalenia biegłego pozostają w zgodzie z twierdzeniami samej powódki co do wymiaru opieki zawartymi w uzasadnieniu pozwu (k. 4). Sąd uznał, że powódka nie udowodniła zaś, że wymagała opieki także po 31 października 2012 r. Sąd uznał przy zastosowaniu art. 322 k.p.c., że zawnioskowana przez pełnomocnika powódki stawki 14,99 zł za 1 godzinę opieki jest wygórowana przy uwzględnieniu, że opiekę tę sprawowali członkowie rodziny powódki i uznał, że właściwą kwotą za godzinę opieki będzie kwota 8 zł.

Zatem za 733 godzin opieki należałby się zwrot kwoty 5.864 zł jako łącznej skapitalizowanej renty za cały okres opieki. Ponieważ strona pozwana na etapie postępowania likwidacyjnego wypłaciła już kwotę 1.303,50 zł, do zasądzenia pozostawała kwota 4.560,50 zł, a dalej idące żądanie w tym zakresie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Jak wynika z uzasadnienia pozwu kwota 4.381,32 zł stanowiła wydatki powódki na koszty leczenia, to jest: koszty protezy, zakupów leków i maści oraz fotelu z masażem (strona 3 pozwu). Z kwoty tej Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie do kwoty 1.325 zł stanowiącej wydatki na: usunięcie korzenia (100 zł), zakup fotela masującego (950 zł), zakup kul oraz aparatu KD – ortezy (275 zł). Nadto zasądził wydatek na zakup nowych okularów (kwota 510 zł) – łącznie kwota 1.835 zł (punkt 1 lit. c sentencji wyroku).

Jeśli chodzi o wydatki na leki wskazać należy, że strona pozwana wypłaciła z tego tytułu kwotę 517,81 zł. Faktury na zakup leków zostały złożone w toku postępowania likwidacyjnego i jak wynika z adnotacji na tych fakturach oraz opinii

ortopedy M. I. z dnia 6.06.2012 r. znajdującej się w aktach szkody faktury zostały uznane za zasadne za wyjątkiem wydatków na: F., S., G. i C.. Z opinii tej wynika również zasadność wydatku na zakup fotela masującego.

Wskazać należy, że z sumowania wszystkich rachunków, paragonów i faktur załączonych do pozwu nie wynika dochodzona pozwem kwota odszkodowania, stąd roszczenie o zwrot wydatków na leczenie nie został w pełni udowodniony.

Przesłanki zasądzenia renty określa art. 444 § 2 k.c. W świetle tego przepisu roszczenie o rentę przysługuje, gdy w wyniku doznanej szkody istnieje konieczność ponoszenia wyższych kosztów utrzymania w zakresie usprawiedliwionych potrzeb w porównaniu do stanu sprzed wyrządzenia szkody. W rozpoznawanej sprawie roszczenie o rentę pełnomocnik powódki uzasadniał koniecznością opieki oraz stałymi wydatkami na zakup leków przeciwbólowych i nasennych oraz maści na blizny. Jak już wcześniej wskazano obecnie powódka nie wymaga opieki ze strony osób trzecich, a wynika to z opinii biegłych przeprowadzonych w sprawie. Natomiast zostało udowodnione, że w związku z wypadkiem zwiększyły się wydatki powódki z uwagi na konieczność kontynuowania leczenia neurologicznego – z opinii biegłej neurolog wynika, że wydatki na leczenie wynosiły 70 zł – 180 zł. Stąd została zasądzona jako renta celem zaspokojenia zwiększonych potrzeb z tytułu leczenia średnia wynikająca z kwot podanych przez biegłą - 125 zł. Wskazać należy, że przyznanie renty zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany te potrzeby faktycznie zaspakaja i ponosi związane z tym wydatki (patrz orz. SN. z 13.03.1976r., IV CR 50/76, OSN 1977, nr.1 poz. 11).

Nie zasługiwało również na uwzględnienie roszczenie o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za następstwa zdarzenia mogące powstać w przeszłości.

W świetle opinii biegłego brak jest podstaw do przyjęcia, że w przyszłości mogą powstać u powódki dalsze ujemne konsekwencje dla zdrowia powoda związane ze spornym wypadkiem. Z opinii ortopedy wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że rokowania na przyszłość w przypadku powódki są pozytywne, u powódki mogą wystąpić przyspieszone zmiany zwyrodnieniowe łokcia lewego, co jednak biegły wziął pod uwagę przy ustalaniu wysokości uszczerbku na zdrowiu powódki. Możliwość wystąpienia tych negatywnych skutków nie oznacza, że zachodzą podstawy do ustalenia odpowiedzialności na przyszłość, ustalenie odpowiedzialności na przyszłość za następstwa zdarzenia wchodzi w grę bowiem tylko wtedy, gdy nie można w chwili wyrokowania określić dalszych skutków jeszcze nie ujawnionych, których jednak wystąpienie jest prawdopodobne. Jest tak wtedy, gdy nie da się przewidzieć wszystkich następstw rozstroju zdrowia, chociaż nie można wykluczyć występowania w przyszłości dalszych następstw uszkodzenia ciała obok tych, które się już ujawniły (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1970 r., III PZP 34/69, OSNC 1970, nr 12, poz. 217).

Na marginesie już tylko wskazać, że kwestia ustalenia tej odpowiedzialności jest co do zasady również aktualna w obecnym stanie prawnym, mimo zmiany przepisów kodeksu cywilnego dotyczących przedawnienia. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 24.02.2009 r. pod rządem art. 442¹ § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości (III CZP 2/09, Biuletyn SN, rok 2009, Nr 2). Niezależnie od tego wskazać należy, podziеляjąc słuszne stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku zajęte w wyroku z dnia 14 maja 2008 r. (I ACa 192/08, OSAB 2008/2-3/3), że w przypadku wystąpienia nowej „szkody” pozostającej w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym poszkodowana będzie mogła w terminie 3 lat od powzięcia wiadomości o jej wystąpieniu dochodzić jej naprawienia na drodze sądowej (art. 442¹ § 3 k.c.). W przeciwieństwie do poprzedniego stanu prawnego to żądanie nie będzie ograniczone 10-letnim terminem liczonym od dnia którym wystąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jeśli powódce przysługuje roszczenie o zasądzenie świadczenia, to brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Istnienie tego interesu jest kwestionowane w tych sytuacjach, w których występuje równocześnie – obok- także inna forma ochrony praw powoda. Dlatego powszechnie jest zapatrywanie, że możliwość wytoczenia powództwa o zasądzenie wyklucza po stronie powoda istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie naruszonego prawa lub stosunku prawnego (SN z 13.04.1965 r., II CR 266/64, OSPiKA

1966/6-8/166, z dnia 18.12.1968 r., I PR 290/68. Biuletyn SN 1969/6/106, 15/07.1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995/24/299).

Podstawę zasądzenia odsetek stanowił przepis art. 481 § 1 i 2 k.c w zw. z art. 817 § 1 k.c.

Powtarzając za Sądem Najwyższym (por. wyrok z 18 lutego 2011 r., I CSK 243/10, LEX nr 848109) odsetki należą się, zgodnie z art. 481 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby więc wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji, odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu, bowiem przewidziana w art. 445 § 1 k.c. (oraz art. 448 k.c.) możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Wysokość krzywdy, tak jak i szkody majątkowej, może się jednak zmieniać w czasie. Różna zatem w miarę upływu czasu może być też wysokość należnego zadośćuczynienia. W rezultacie, początek opóźnienia w jego zapłacie może się łączyć z różnymi datami. Jeżeli więc powód żąda od pozwanego zapłaty określonej kwoty tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od danego dnia, poprzedzającego dzień wyrokowania, odsetki te powinny być, w świetle powyższych uwag, zasądzone zgodnie z żądaniem pozwu, o ile tylko w toku postępowania zostanie wykazane, że dochodzona suma rzeczywiście się powodowi należała tytułem zadośćuczynienia od wskazanego przez niego dnia.

Jeżeli natomiast sąd ustali, że zadośćuczynienie w rozmiarze odpowiadającym sumie dochodzonej przez powoda należy się dopiero od dnia wyrokowania, odsetki od zasądzonego w takim przypadku zadośćuczynienia mogą się należeć dopiero od dnia wyrokowania. Może też zdarzyć się, że w dochodzonej przez powoda sumie, jej część może odpowiadać zadośćuczynieniu należnemu w terminie lub terminach poprzedzających dzień wyrokowania, a część - zadośćuczynieniu należnemu dopiero od dnia wyrokowania. W takim razie odsetki za opóźnienie w zapłacie co do jednej części należnego zadośćuczynienia powinny być zasądzone od terminu lub terminów poprzedzających dzień wyrokowania, a co do innej części - od dnia wyrokowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że skutki zdrowotne wypadku u powódki były znane stronie pozwanej od chwili zgłoszenia szkody, bowiem została wówczas przedłożona stronie pozwanej dokumentacja medyczna. Dlatego odsetki od zadośćuczynienia i kwoty zasądzonej z tytułu zwrotu kosztów opieki zasądzone zostały zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 14 lutego 2012 r., w tym dniu upłynął bowiem 30- dniowy termin z art. 14 ust. ustawy o ubezpieczeniach o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Natomiast odsetki od kwoty 1.460 zł (zakup fotela masującego i za zniszczone okulary) zostały zasądzone od dnia 21 maja 2012 r., w tym dniu bowiem upłynął wyznaczony przez powódkę na wypłatę wskazany w piśmie z dnia 2.05.2012 r.). Od kwoty 375 zł odsetki zostały zasądzone zgodnie z żądaniem pozwu od dnia następnego po doręczeniu stronie pozwanej odpisu pozwu.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił przepis artykułu 100 zd. 2 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielenia.

Z porównania kwot dochodzonych pozwami (84.000 zł) z kwotą zasądzoną (38.500 zł) wynika, że powodowie wygrali sprawę w 46 %.

Koszty procesu po stronie powódki wyniosły 10.373,86 zł, na które złożyły się opłata sądowa od pozwu w kwocie 4.248 zł, wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego w kwocie 3.600 zł ustalone stosownie do § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity - Dz. U. z 2013 r. Nr 461), wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i koszt przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w łącznej kwocie 2.508,86 zł.

Po stronie pozwanej koszty wyniosły po 3.617 zł (wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego w kwocie po 3.600 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł). Łącznie w koszty procesu wyniosły 13.990,86 zł.

Powódka wygrała proces w 90 % (co do kwoty 113.395,50 zł (105.500 zł + 4.560,5 + 1.835 + (125 x 12), a dochodziła 125.455,46 zł (105.500 + 7.315,74 zł + 4.381,32 + 510 + (645,70 x 12)).

Zatem stronę pozwaną obciąża kwota 9.336,48 zł.(13.990,86 zł x 90 % - 3.617 zł).

Podstawę rozstrzygnięcia o pobraniu nieuiszczonych kosztów sądowych - opłaty sądowej od rozszerzonego żądania w zakresie zadośćuczynienia w kwocie 2.025 zł i wydatków poniesionych tymczasowo z rachunku Skarbu Państwa w kwocie 361,79 zł (por. postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 2 czerwca 2014 r. - k. 294) stanowiły przepisy art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c., z czego powódkę obciążała kwota 36,18 zł (90 % x 361,79), zaś stronę pozwaną 325,96 zł (10 % x 361,79 zł) oraz całą nieziszczoną opłatą od rozszerzonej części powództwa.

(...)

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)